

WARIS DIRIE
și Cathleen Miller

Floarea deșertului

*Călătoria extraordinară
a unei nomade din deșert*

Traducere din limba engleză
de *Mihai-Dan Pavelescu*

**METEOR
PUBLISHING**

CUPRINS

<i>Pentru mama</i>	7
<i>Nota autoarei</i>	8
1. Fuga	9
2. Crescând cu animalele	19
3. Viața de nomad	34
4. Devenind femeie	48
5. Contractul de căsătorie	58
6. Pe drum	69
7. Mogadishu	81
8. Plecarea la Londra	91
9. Camerista	101
10. Liberă în sfârșit	119
11. Modelul	133
12. Medicii	154
13. Dilema pașaportului	165
14. Lumea modei	184
15. Înapoi în Somalia	198

16.	New York	217
17.	Ambasadoarea	232
18.	Gânduri despre casă	242
	<i>Mulțumiri</i>	247

PENTRU MAMA

Am învățat că atunci când călătorești pe drumul vieții, străbătând furtuni biciuitoare, bucurându-te de razele soarelui, înfruntând uragane, supraviețuirea este determinată doar de puterea voinței personale. De aceea, dedic această carte femeii care mi-a dat viață și a cărei forță este de neclintit: mama mea, Fattuma Ahmed Aden.

În ciuda greutăților inimaginabile cu care s-a confruntat, ea le-a demonstrat copiilor ei dovada credinței. Și-a împărțit în mod egal devotamentul între cei doisprezece copii (în sine, o realizare uimitoare) și a dovedit o înțelepciune care i-ar fi rușinat și pe cei mai mari învățați ai lumii.

Sacrificiile i-au fost numeroase; plângerile, puține. Iar în tot acel timp, noi, copiii ei, am știut că ne dăruia tot ce avea, oricât de puțin ar fi fost – fără rețineri. Ea a cunoscut nu o dată durerea sfâșietoare a pierderii unui prunc, totuși și-a păstrat puterea și curajul de a continua să lupte pentru ceilalți copii. Generozitatea sufletului ei este legendară, alături de frumusețea interioară și exterioară.

Mamă, te iubesc, te respect și te păstrez cu duioșie în suflet, și-i mulțumesc Atotputernicului Allah că mi te-a dăruit. Mă rog cerului să-ți onorez moștenirea, crescându-mi fiul la fel cum tu ți-ai crescut, neobosită, copiii.

Ah, ești o fustanelă pe care un fante tânăr a pornit s-o aleagă
Ah, ești ca un covor scump pentru care s-au plătit atâtea mii
Voi găsi oare pe cineva ca tine – care mi te-ai ivit numai o dată?
O umbrelă se rupe; tu ai puterea nervurilor din fier;
Ah, tu ești ca aurul de Nairobi, modelat cu măiestrie,
Tu ești soarele răsărit, și primele raze ale zorilor,
Voi găsi oare pe cineva ca tine, care mi te-ai ivit numai o dată?

– Poem tradițional somalez

PENTRU MAMA

NOTA AUTOAREI

Floarea deșertului este povestea adevărată a vieții lui Waris Dirie și toate evenimentele prezentate sunt autentice, bazate pe amintirile ei. Deși toate personajele zugrăvite în carte sunt reale, majoritatea sunt trecute cu pseudonime, pentru a le proteja intimitatea.

FUGA

M-a trezit un sunet slab și, când am deschis ochii, am zărit botul unui leu. Perfect trează și încremenită, am lărgit ochii mult – foarte mult –, de parcă aș fi vrut să pot cuprinde cu totul animalul dinaintea mea. Am încercat să mă ridic, însă nu mâncasem de câteva zile, așa că picioarele slăbite mi-au tremurat și s-au îndoit sub mine. M-am prăbușit și m-am rezemat iarăși cu spinarea de copacul unde mă odihnisem, adăpostită de soarele deșertului african, care devine atât de nemilos la amiază. Mi-am lăsat încetîșor capul pe spate, am închis ochii și am simțit scoarța aspră a arborelui apăsându-mă pe ceafă. Leul era atât de aproape, încât îi puteam simți mirosul fetid în aerul încins. M-am adresat lui Allah: „Mi-a venit sfârșitul, Doamne. Ia-mă acum, te rog!”

Lunga mea călătorie prin deșert ajunsese la sfârșit. Nu aveam nicio protecție și nicio armă. Nici puterea să fug. Chiar și în circumstanțele cele mai bune, știam că n-aș fi putut scăpa suindu-mă în copac, deoarece, ca toate felinele, leii se cațără excelent cu ghearele lor puternice. Până aș fi ajuns la jumătatea trunchiului – TROSC! –, o lovitură de labă și s-ar fi zis cu mine. Fără teamă, am redeschis ochii și i-am spus leului: „Vino și ia-mă. Sunt pregătită pentru tine.”

Era un mascul frumos, cu coamă aurie și coadă lungă pe care o șfichiuia într-o parte și cealaltă, ca să alunge muștele. Avea cinci-șase ani, era tânăr și sănătos. Știam că m-ar fi putut zdrobi pe loc; el era regele. Toată viața văzusem cum labelle acelea doborau antilope și zebre, mai grele decât mine cu peste o sută de kilograme.

Leul m-a privit și a clipit lent din ochii lui de culoarea mierii. Ochii mei căprui l-au fixat nemișcați. El și-a ferit privirea.

„Haide. Ia-mă acum.” S-a uitat din nou la mine, apoi și-a ferit iarăși privirea. Și-a umezit botul cu limba și s-a așezat pe etichetele din spate. După aceea s-a sculat și a umblat înainte și înapoi prin fața mea, senzual, elegant. În cele din urmă, s-a întors și s-a îndepărtat, hotărând fără doar și poate că aveam atât de puțină carne pe oase, încât nu merita să mă mănânce. A mers prin deșert, până ce blana arămie i s-a pierdut pe fundalul nisipului.

Când am înțeles că nu mă va ucide, n-am suspinat de ușurare, întrucât nu-mi fusese frică. Fusesem pregătită să mor. Dar, în mod vădit, Dumnezeu, care-mi fusese întotdeauna prietenul cel mai apropiat, plănuise altceva, avea un motiv pentru a mă ține în viață. „Care-i scopul tău? Du-mă acolo, arată-mi calea”, l-am rugat eu.

Apoi m-am străduit să mă ridic în picioare.

Călătoria aceasta de coșmar a început pentru că fugisem de tatăl meu. Aveam treisprezece ani și trăiam cu familia mea nomadă în deșertul somalez, când tata anunțase că-mi aranjase măritișul cu un bătrân. Știind că trebuia să acționez rapid, pentru că altfel viitorul soț ar fi sosit pe neașteptate ca să mă ia cu el, i-am mărturisit mamei că voiam să fug. Intenționeam să-mi găsesc mătușa, sora mamei, care locuia în Mogadishu, capitala Somaliei. Bineînțeles, nu fusesem niciodată în Mogadishu – de fapt, nu călcasem în niciun oraș. Și nici nu-mi întâlnisem vreodată mătușa. Cu optimismul caracteristic unui copil, credeam însă că lucrurile se vor rezolva, cumva, ca prin farmec.

În timp ce tata și restul familiei dormeau, mama m-a trezit și mi-a spus:

— Pleacă acum.

Am privit în jur, ca să iau ceva, orice, dar n-am văzut nimic, nicio sticlă cu apă, niciun borcan cu lapte, niciun coș cu hrană. De aceea, desculță, și purtând doar o țesătură în jurul corpului, am fugit în noaptea neagră a deșertului.

Nu știam direcția spre Mogadishu, așa că m-am mulțumit să alerg. La început, nu foarte repede, fiindcă nu puteam să văd; m-am

împiedicat în repetate rânduri de rădăcini și până la urmă am decis să mă așez pe nisip, fiindcă șerpii sunt la tot pasul în Africa, iar pe mine mă îngrozeau. Îmi imaginam că fiecare rădăcină pe care călcam era spinarea unei cobre veninoase. M-am așezat și am privit cum se lumina treptat cerul. Chiar înainte ca soarele să se fi ivit pe cer – *vuum!* –, am țâșnit ca o gazelă. Am alergat, am alergat și iar am alergat multe ore.

Până la amiază, pătrusesem adânc în deșertul de nisip roșu și în propriile mele gânduri. „Unde naiba mă duc?” m-am întrebat. Nu știam nici măcar în ce direcție mă îndreptam. Peisajul se întindea identic la nesfârșit, o mare de nisip întreruptă doar pe ici, pe colo de câte un arbore spinos acacia; privirea mea putea străbate kilometri întregi. Flămândă, însetată și obosită, am încetinit treptat și am început să merg. Umblând, amețită și neinteresată de cele din jur, mă gândeam: unde mă va duce noua mea viață? Ce se va întâmpla în continuare?

Pe când reflectam la aceste întrebări, mi s-a părut că aud un glas:

— W-A-R-I-S... W-A-R-I-S...

Mă striga tatăl meu! M-am rotit și am privit în jur, dar n-am văzut pe nimeni. Mi-am spus că poate îmi imaginam.

— W-A-R-I-S... W-A-R-I-S... a răsunat glasul împrejurul meu.

Tonul era rugător, totuși m-a speriat. Dacă m-ar fi prins, tata m-ar fi adus cu siguranță înapoi și m-ar fi silit să mă căsătoresc cu bărbatul acela, și-n plus, mi-ar fi tras și o chelfăneală. Nu fusese o simplă nălucire; era într-adevăr tata și se apropia. Am început din nou să alerg pe cât de repede puteam. Tata mă ajunsese din urmă, deși avusesem un avans de câteva ore. Așa cum am înțeles ulterior, venise după urmele pe care le lăsasem în nisip.

Tata era prea bătrân ca să mă prindă – așa crezusem –, fiindcă eu eram tânără și iute. În gândirea mea de copilă, el era un moș. Acum îmi amintesc râzând că, pe atunci, tata încă nu împlinise patruzeci de ani. Toți eram într-o formă fizică incredibilă, deoarece alergam peste tot; nu aveam automobile și nu exista nicio formă de transport public. Iar eu eram mereu rapidă,

MODELUL

În ziua următoare, Halwu și cu mine am plecat să inspectăm studioul lui Malcolm Fairchild. Habar n-aveam la ce să m-aștept, dar, când am deschis ușa, am nimerit în altă lume. Peste tot atârnav postere și panouri publicitare enorme, pe care erau fotografiile de femei superbe.

— Ah..., am murmurat și m-am răsucit de jur împrejur, privindu-le fețele elegante.

În clipa aceea am știut, tot așa cum știusem când îl auzisem pe unchiul Mohammed spunându-i mătușii Sahru în Mogadishu că avea nevoie de o fată pe care s-o ia la Londra – *asta este!* Asta-i ocazia mea, asta-i lumea căreia îi aparțin, asta-i ceea ce doresc să fac.

Malcolm a apărut și ne-a salutat; ne-a spus să luăm loc și ne-a servit cu ceai. După ce s-a așezat, i-a spus lui Halwu:

— Vreau să știi că nu doresc nimic altceva decât s-o fotografiezi. A arătat spre mine. Am urmărit fetița asta de peste doi ani și n-am întâmpinat niciodată asemenea greutateți pentru o simplă fotografie.

M-am holbat la el, cu gura deschisă.

— Asta-i tot? Atât – vrei doar să mă fotografiezi, ca pe ele?

Am fluturat din braț spre postere.

— Da, a încuviințat el apăsând din cap. Te rog să mă crezi că asta-i tot. A trasat cu tăișul palmei o linie de sus în jos în dreptul nasului său. Vreau doar jumătatea asta din fața ta – s-a răsucit spre Halwu –, fiindcă are un profil minunat.

Am rămas locului, spunându-mi: „Cât timp irosit!” El mă urmărise doi ani și avusese nevoie de numai două secunde pentru a-mi spune că dorea să mă fotografieze.

— Bine, am zis, nu mă deranjează să fac *asta*. Brusc însă am devenit bănuitoare, amintindu-mi de unele experiențe din trecutul

meu când rămăsesem singură cu bărbați. Dar trebuie să fie prezentă și ea! Am pus mâna pe brațul lui Halwu, care a aprobat din cap. Ea trebuie să fie prezentă când fotografiezi.

Malcolm m-a privit mirat.

— Da, în regulă. Poate să vină și ea... Eram deja atât de surescitată, încât abia dacă mai puteam sta pe scaun. Veniți aici poimâine la ora zece și te va farda cineva.

Ne-am întors la studioul lui după două zile. Machieuza m-a așezat pe un scaun și s-a apucat de treabă, cu tampoane, pensule, bureți, creme, farduri și pudre, apăsându-mă cu degetele și trăgându-mi pielea. Habar n-aveam ce făcea, dar am rămas tăcută și am privit-o efectuând manevrele acelea stranii cu materialele acelea stranii. Halwu s-a lăsat pe spate în scaunul ei și a surâs larg. Din când în când o priveam și ridicam din umeri sau mă strâmbam.

— Stai cuminte, porunca machieuza.

După un timp, s-a retras un pas, a pus o mână în șold, m-a privit satisfăcută și a zis:

— Ia uită-te acum în oglindă!

M-am ridicat și m-am uitat; jumătate din fața mea era transformată – aurie, ca o mătase delicată, creată din machiaj. Cealaltă jumătate era aceeași Waris dinainte.

— Ooo! Ia uită-te la mine! Dar de ce m-ai făcut numai pe o parte? am întrebat-o alarmată.

— Pentru că el vrea să-ți fotografieze doar profilul.

— Aha...

Machieuza m-a dus apoi în studio, unde Malcolm m-a așezat pe un taburet rotativ. M-am învârtit cu el, studiind încăperea întunecată și plină cu obiecte pe care nu le cunoșteam, fiindcă nu le mai văzusem niciodată: camera de luat vederi, reflectoarele, rackurile de acumulatori, cablurile ce atârnavă peste tot ca niște șerpi. M-a rotit apoi în fața camerei, până am avut un unghi de nouăzeci de grade față de obiectiv.

— Așa, Waris. Lipește buzele și privește drept înainte. Bărba sus. Așa... superb...

Am auzit apoi un clic, urmat de un pocnet puternic, care m-a făcut să tresar. Blițurile s-au declanșat și luminile m-au orbit pentru o fracțiune de secundă. Cumva pocnetul lor m-a făcut să mă simt altă persoană; în momentul acela m-am imaginat ca una dintre stelele de cinema pe care le văzusem la televizor, zâmbind spre fotografi când ieșeau din limuzine la premiere. După aceea, Malcolm a luat o bucată de hârtie din camera de luat vederi și s-a așezat, privindu-și ceasul.

— Ce faci? l-am întrebat.

— Cronometrez.

Mi-a făcut apoi semn să vin la lumină și a îndepărtat încetișor hârtia de deasupra. Sub ochii mei, o femeie a apărut treptat, ca prin farmec, pe clișeul fotografic. Când mi-a întins Polaroidul, abia dacă m-am recunoscut; fotografia prezenta partea dreaptă a feței mele, dar nu arătam ca Waris camerista, ci ca Waris modelul. Mă transformaseră într-o creatură fermecătoare precum cele care pozau în holul de la intrare al lui Malcolm Fairchild.

După câteva zile, Malcolm a dezvoltat filmul și mi-a arătat produsul final. A pus diapozitivele într-un proiector și mi-au plăcut enorm. L-am întrebat dacă putea să-mi facă și mie câteva, dar mi-a răspuns că era prea costisitor și, din păcate, nu-și putea permite. Putea să-mi ofere însă copii pe hârtie fotografică.

La două luni după ce îmi făcuse fotografia, Malcolm mi-a telefonat la YMCA.

— Nu știu dacă te interesează modellingul, a zis el, dar niște oameni vor să te cunoască. O agenție de modelling ți-a văzut fotografia în portofoliul meu și a spus că ar trebui să le telefonezi. Dacă vrei, poți să semnezi cu ei și îți vor face rost de joburi.

— Bine... dar trebuie să mă duci tu acolo... fiindcă, știi... nu mă simt în largul meu să mă duc singură. Ai vrea să mă-nsoțești acolo și să mă prezinți lor?

— Nu, îmi pare rău, nu pot, dar îți voi da adresa.

Am ales cu multă grijă ținuta pe care aveam s-o port la importanta mea întâlnire de la agenția de modelling Crawford.

Întrucât era vară și foarte cald, am îmbrăcat o rochie roșie cu decolteu în V și mânecă scurtă. Rochia nu era nici scurtă, nici lungă, ci exact până la mijlocul gambei și urâtă ca naiba.

Am intrat în agenție, purtând rochia mea roșie ieftină și teniși albi, gândindu-mă: „Asta e. Se-ntâmplă, în sfârșit!” În realitate, arătam jalnic. Dar, deși mă trec florii de câte ori îmi amintesc de ziua aceea, poate că a fost mai bine că nu mi-am dat seama cât de rău arătam, fiindcă purtam totuși hainele mele cele mai bune. În tot cazul, nu aveam bani să-mi cumpăr ceva nou.

Când am ajuns, recepționista m-a întrebat dacă aveam fotografii și i-am spus că aveam una. M-a prezentat apoi unei femei de o frumusețe clasică, elegant îmbrăcată, pe nume Veronica. Ea m-a invitat în biroul ei și mi-a făcut semn să mă așez vizavi de ea.

— Câți ani ai, Waris?

— Sunt tânără! Acelea au fost primele cuvinte care mi-au venit în minte și le-am spus dintr-o suflare. Vorbesc serios, sunt tânără. Ridurile astea – am arătat spre ochi – cu ele m-am născut.

Ea mi-a zâmbit.

— E-n regulă. Veronica a început să-mi scrie răspunsurile, completând formulare. Unde locuiești?

— Ah, locuiesc în Y.

— Poftim? s-a încruntat ea. Unde locuiești?

— În YMCA.

— Lucrezi?

— Da.

— Cu ce te ocupi?

— Lucrez la McDonald's.

— Bine... Știi ce înseamnă modellingul?

— Da.

— Ce știi despre el – știi multe?

— Nu. Știu că vreau să fac modelling.

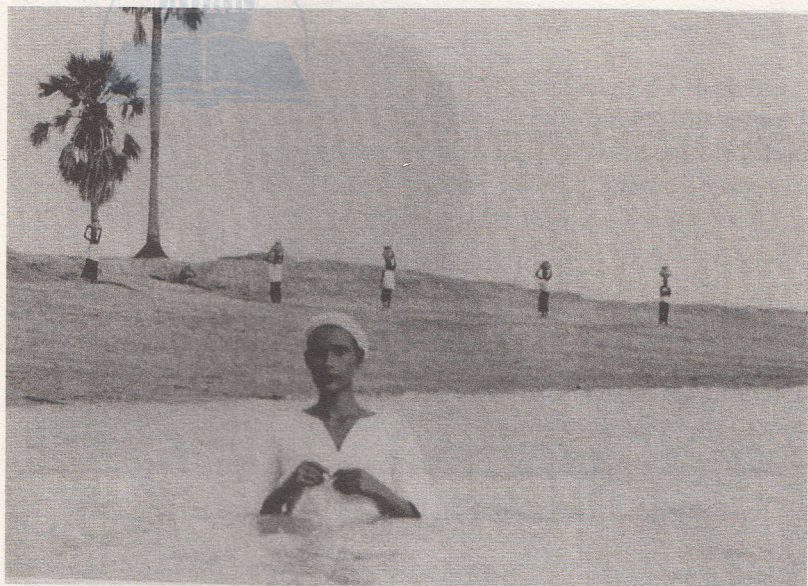
Am repetat această ultimă frază de câteva ori, ca să fie clar.

— Bine. Ai un portofoliu... fotografii?

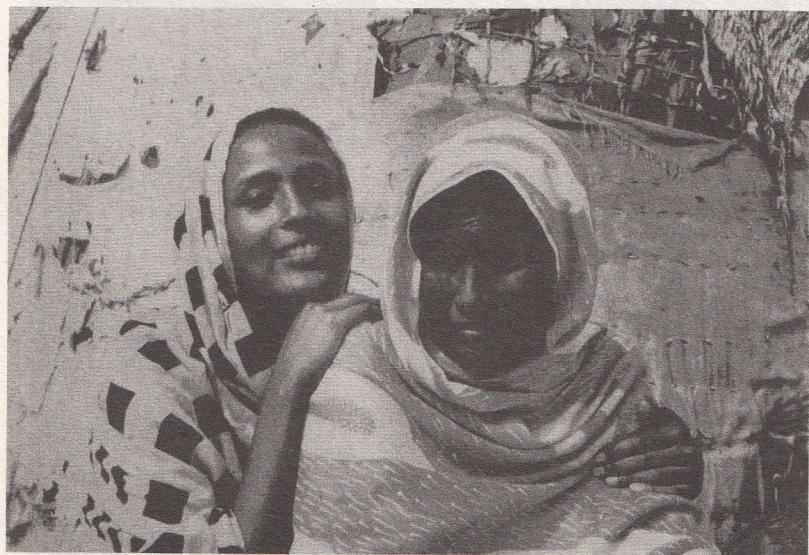
— Nu.

— Familia ta este aici?

— Nu.

Wariis într-o ședință foto în Mali, Africa, 1994.

Wariis și mama ei, reunite în Galadi, Etiopia (granița somaleză), 1995.
Fotografie de Gerry Pomeroy.

Waris, fotografiată de Koto Bolofo pentru ediția italiană
a revistei *Marie Claire*, primăvara 1997.

Cu acordul ediției italiene a revistei *Marie Claire*.